

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Ne frankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno K 25.—
polletno K 12.50
četrtletno K 6.30
mesečno K 2.10
Za Nemčijo:
celoletno K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za oglase (inzerate) se
plačuje od četrstopenjske
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 86.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, 18. aprila 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

Dr. Kukovec o klerikalni obstrukciji v Gradcu.

Včeraj je govoril v Gornjem gradu pred svojimi volilci deželni poslanec in predsednik narodne stranke dr. V. Kukovec. Govoril je o lepih napredkih organizacije slov. napredne mladine, ki je obenem v Gornjem gradu zborovala ter je vsled izrecne želje odličnih politikov narodne stranke zavzel tudi javno stališče k zadevi slovenske obstrukcije. Podamo nekatere odlomke iz njegovega govora, ker je važno, da spozna naša javnost značaj klerikalne politike ne le iz »Slov. Gospodarja«, ampak tudi kakor so razmere v resnici.

Če danes govorim o slovenski obstrukciji, izjavil je deželni poslanec dr. Kukovec, govorim o nekdanji ali bivši slovenski obstrukciji v Gradcu. (Oho! klici.) Da, da, spoštovani Gornjegrajčani, slovenske obstrukcije ni več. Meseca junija bomo imeli kratko zasedanje štajerskega deželnega zbora, ki bode trajalo dober teden dni. Sprejel se bode brez resnega odpora Slovencev proračun in zvišanje deželnih doliad ne le na pivo, ampak tudi na zemljiški davek, kakor sploh na vse direktne davke. (»Čujte, čujte!« kličejo volilci. »In kaj so Slovenci dosegli?«) To vprašajte, gospoda, poslanca vladajoče slovenske stranke, ki v ti zadevi postopa na svojo pest. Jaz z mirno vestjo in s popolno gotovostjo trdim, da so pogajanja vlade s strankami deželnega zbora štajerskega danes tako daleč napredovala, da najboljši podučeni krogi izjavljajo, da bode meseca junija deželni zbor »mimo« in »povoljno« deloval in da bodo Slovenci zopet zavzemali »zmerno« opozicijo. Če »Slov. Gosp.« še kljub temu piše, da bodo krščanski slovenski poslanci rabili orožje obstrukcije, dokler bode ista koristna, potem pa ne več, je to le nov prizor one hinavščine, ki tvori vsebino vse politike vse-slovenske ljudske stranke.

Kaj pa je z zvezo narodne stranke s štajercijanci? Ne zamerite, gospoda, da vam to pojasnim nazorno na sliki iz življenja. Če pridejo cigani v vas in hočejo pri belem dnevu kaj ukrasti, se poslužijo zvižaje. Ciganka gre v hišo in gospodinji iz kart srečo prerokuje. Ta čas pa cigan kure krađe. Take taktike se slovenska klerikalna stranka zmiraj poslužuje. Tudi zdaj mariborski duhovniki sleparijo slovensko javnost s krikom, da se narodna stranka veže z narodnim sovražnikom. To se pa godi le v to svrhu, da bi javnost ne opazila, kako žalostno se je junak dr. Korošec z Nemci pogodil glede obstrukcije. Gospoda, če mi danes tega ne verjamete, verjeli mi bodeste čez dva meseca. Več besed pa glede obdolžitve, da se naša stranka veže s štajercijanci, ne izgubljam.

Zakaj se je pa potem narodna stranka z mnogostevilnimi shodi meseca svečana slovensko obstrukcijo odobrila? Zakaj sem se jaz v imenu narodne stranke v deželnem zboru javno pridružil klerikalni obstrukciji? Spoštovani volilci, če sem odkritosrčen, moram priznati, da sem se obstrukciji pridružil, akoravno sem že takrat dobro vedel, da bodo klerikalci vrgli puško v zelo kratkem času v koruzo. Naj kdo o moji politični spretnosti sodi, kakor hoče, to do-

bro lastnost si jaz pripisujem, da imam dobre oči. Jaz poznam srce in obisti dr. Korošca, Robiča in dr. Benkoviča morebiti bolje nego oni sami. Zato sem tudi takoj ob početku obstrukcije slišal iz slovenskih govorov klerikalnih junakov odmev pri nas tako udomačene pesmi »Mladi vojaki«. Slišal sem tudi odmev klerikalnih shodov, da se zastopniki dobrega katoliškega ljudstva ne udajo, dokler Nemec ni premagan in dokler nimamo samouprave za Sp. Štajersko. Čital sem celo »Slovenec« poziv, da so klerikalci celo taki levi, da jim ne zadostuje niti geslo »Proč od Gradca«, ampak da kličejo v »boj proti Gradcu«. Toda »papirne so naše čake in puške naše iz lesa!« Ta značaj smešnosti je moral videti v boju naših klerikalnih »mladih vojakov«, kdor jih le nekoliko pozna. Gledališki oder je dr. Benkoviču Sp. Štajerska, zato so se slovenski klerikalni poslanci dali celo slikati na razglednice. Še pred nekaj dnevi je »Slovenec« pozival občinstvo, naj vendar kupuje te razglednice z junaškimi graškimi obstrukcionisti. Toda kakor vse kaže, naš narod noče tega blaga kupovati. Narodni boj ne sme biti burka, kakor ga smatra klerikalna stranka. Res so udarili klerikalni poslanci v Gradcu na narodno struno, ker so to morali storiti, da jih ne bi odnesla burja. Še pred malo leti so pisali, da se mora narod pametno in zmerno ljubiti, ker je pretirano narodnjaštvo le malikovanje. Toda naš narod se je tega malikovanja vendar hvala Bogu tako privadil, da mora tudi klerikalni politik, da množico naveže na cerkev, tu in tam nekoliko udariti na narodno struno. Razloček med nami naprednimi Slovenci in med klerikalci je pa baš ta, da je nam moč naroda in pospeševanje iste temeljna misel, pri klerikalcih pa slepilo. Kdor to upošteva, je moral v naprej videti, da klerikalni politiki v obstrukciji ne bodo vstrajali, ampak bodo komedije imeli kmalu dovolj. V državnem zboru je obstrukcionist dr. Krek naenkrat stavil predlog zoper obstrukcijo. Kakor vidimo iz dogodkov na Dunaju, so klerikalci odžagali vejo, na kateri so stali — in Bienenrth vlada naprej. Tako je moralo priti tudi v Gradcu. Ko je dr. Korošec dal svojim ljudem govoriti v slovenski besedi govore brez vsebine, govore, katerih bi si ti poslanci pred ljudmi, ki bi jih razumeli, pač ne bili upali govoriti, se je že pogajal na drugi strani, da se sklepe mir. In danes imamo računati z gotovim dejstvom: klerikalni poslanci se vojskujejo zoper Gradec le še zaradi lepšega, v resnici so se že udali, ne da bi priborili le eno — narodno koncesijo. Konec narodnega boja torej — brez uspehov v narodnem ožiru! O da, uspehi so že tu, imamo nove razglednice s sliko 12 klerikalcev, kako so se v Gradcu borili! — — — Dosledna obstrukcija bi bila smrt za klerikalno stranko. To vemo mi in to ve dr. Korošec. Zato danes klerikalne obstrukcije več ni. Mi naprednjaki smo odobraval obstrukcijo, ker smo bili pred to dejstvo postavljeni. Podpirali smo jo, ker je bila opravičena demonstracija zoper nemško nadutost. Obžalujemo, da se je brez narodnih pridobitev končala. Nočemo pa, da se ljudstvu laže, da se je kaj doseglo. Resnica nad vse!

Politična kronika.

NENADNI PREOBRAT. DVE ZNAMENITI REZOLUCIJI POLJSKEGA KOLA.

Poljaki, goreči zastopniki »zdravega« egoizma, so najobčutljivejši tam, kjer gre za njihove žepce. V proračunu za l. 1910 je vrsta postavk za različna državna podjetja na Gališkem, vendar pa se ne bodo izvršila, ker je finančni minister sklenil odpraviti letošnji proračunski deficit s tem, da bi se ne oziral na nekatere nove postavke v proračunu. Ta hranljivost viteza Bilinjskega je pa napravila hudo kri na Gališkem in seveda tudi v poljskem kolu. Zvedelo se je, da je vitez Bilinjski poslal zadnje dni po ministerstvih cirkular, v katerem odreja, da se imajo izločiti iz proračunov za l. 1910 in še 1911 vse nove postavke in se posebej sestaviti v izkaz, kateri bode sicer tudi predložen parlamentu, ali ga bode vlada dovolila še le takrat obravnavati, če parlament dovoli nove davke, iz katerih bo mogoče omenjene postavke plačati. To postopanje viteza Bilinjskega je zelo razburilo Poljsko kolo in v petek je došlo pri seji kola do silovitih napadov na finančnega ministra in na barona Bienenrtha. Sklenili ste se z večino proti glasom poljske ljudske stranke, ki iz hvaležnosti za denarno podporo svoji falitni banki podpira Bilinjskega, dve resoluciji, ki ste za bodoči razvoj našega parlamentarnega življenja sila važni. Prva zahteva, da se morajo vse izpuščene postavke dati zopet v proračun in sicer prej ko bode Poljsko kolo glasovalo za posojilno predlogo. Ako se bode poljskem kolu ugodilo, bode morala vlada najeti ne 182 temveč 237 milijonov posojila. Toda Glombinjski ni le neobičajno ostro grajal le finančne vladne politike, prijel je tudi Bienenrtha in sedanjí sistem. Sprejela se je še jedna resolucija, v kateri izraža Poljsko kolo svoje obžalovanje nad tem, da se vlada doslej ni potrudila sanirati parlamentarnih razmer z ustvarjenjem delovne večine. — Da pojмимо dalekosežen pomen teh dveh resolucij, je treba razmisлити, da je Poljsko kolo vladna stranka kateksohen, da so bili Poljaki doslej zvesti podporniki Bienenrthovi. Vse slovansko opozicijsko časopisje si je vsled sprejema resolucij edino v sodbi, da bi moral Bienenrth sedaj takoj demisionirati; saj je obsojena finančna politika njegovega kabineta, objednem pa se je od njegovih lastnih zaveznikov spodbila trditev, da stremi Bienenrth za pomirjenje med narodi in za konsolidiranjem parlamentarnih razmer. Poljaki so s tem odobrili stališče Slovanske jednote — to je na stvari znamenit uspeh za »opozicijo.

SEJA PRORAČUNSKEGA ODSEKA.

K brzozavnemu poročilu o seji minulo soboto imamo še dostaviti: Razmerje glasov o Koroščevem zavlačevalnem predlogu je bilo za Slované vtoliko neugodno, da je manjkalo 5 slovanskih članov in le en Nemec. Dr. Ploj je manjkal pri dopoldanski seji proračunskega odseka, ko se je vršilo navedeno glasovanje zatégadelj, ker je bil pri upravnem sodišču referent v 3 pritožbah, tikajočih se slovenskih in hr-

LISTEK.

Oče Kondelik in ženin Vejvara.

Ceški spisal Ignát Herrmann. —

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Stanko Svetina.

Tu so se odprla vrata v predsobi, skozi prazen prostor med pregrinjalom se je pojavil neki kasen gost — hitel je k garderobi, odložil je tam zimsko suknjo — in že se stal pri vhodu v dvorano. Ugleden, mlad mož v surki. Naglo si je zapel mali gumb na desni rokavici, pokimal je nekaterim znancem, ki so ravno tam plesali in sedaj se je zagledal v vrsto sledečih mladenk. Popolnoma nehoti je pogledala Pepica pri vhodu, njene oči so se srečale naglo s pogledom mladega moža. Pepica je povesila oči in ni si več upala pogledati tja. Zato pa je pogled mladeničev počival na nji dalje, nego na drugih, in sedaj, ko mu je pokazala profil, si je pritrdil trdneje nanosnik, zagledal se je v neznanke in kakor da bi se naglo razmislil, je šel k nji. Toda njegova začetna odločnost se je izgubljala, čim dalje je šel in ko je pristopil k Pepici, je rekel da se je komaj slišalo:

»Prosim gospodična.«

Pepica je vstala.

Plesalec niti opazil ni, tako hitro je poravnala

gospa Kondelikova hčeri od zadaj obleko — in že sta bila v plesnem vrtincu. Led je bil prebit, »smola pretrgana« kakor je imela navado reči gospa Kondelikova. Pepica je bila v kolu in mati je vedela sedaj popolnoma gotovo, da ne bo sedela. »Saj je nisem tudi za to sem pripeljala. Sedela bi lahko doma.«

Gospa Kondelikova se ni motila, ko je slutila: Pepica ne bo sedela.

Mladi mož, ki se je je prijel, se ni mogel od nje odtrgati, čeprav jo je komaj zagledal. Pianist je preigral trikrat celi valček, mnogi plesalci so si izpremčili dve ali tri plesalke — Pepica se še ni vrnila. Klavir je utihnil, začul se je plosk, prvi reditelj je hitel k pianistu in mu je nekaj rekel. Igralec si je samo obrisal bogate kapljice na čelu in na nosu, s katerega mu je nanosnik zdrsel — in znova je vdaril po tipkah. In Pepica je zopet plesala.

Slednjič je stroj utihnil popolnoma in mladi mož v surki, razbeljen kakor železo, je vodil Pepico po dvorani. Tudi ona je gorela kakor ogenj — obema je pojemala sapa, obema je bilo treba mirnega sprehoda.

Gospa Kondelikova je opazila, da so nekateri izmed prirediteljev zašepetali dve, tri besede plesalcu njene hčere, ko so se srečali na promenadi. Mladi mož je kimal z glavo, kakor da bi pritrdjeval, na smehnil se je malo neodločno — kakor se ji je zdelo — pa se je že zopet ves daroval Pepici in ji je govoril, kolikor so mu dala duška njegova razburjena

pljuča.

Slednjič mu ni ostalo ničesar drugega kot da jo je spremil nazaj k stolu. In ko se je bližal, mladenič je pozorno gledal, ktera izmed obeh gardedam, med katerimi je našel Pepico, se k mladenki obrne. Ta je njena mati.

Gospa Kondelikova mu je nehoti to spoznavanje olajšala. Ko se je Pepica bližala »pristanu«, je že vžela mati iz torbice robec, otresla ga je in jo klicala prijazno karajoče:

»Dete, dete — ti si se spotila! Pojdi sem — obriši se ...«

Plesalec je čutil, da je to očitanje prej njemu namenjeno. In poklonil se je gospej Kondelikovi in ko se mu je Pepica izvila izpod pazduhe, je rekel prošeče:

»Odpustite, milostljiva gospa — ampak gospodična pleše tako lahko — tako nalahko, da se ji ni moglo nič storiti ...«

Gospa Kondelikova je prijazno pokimala z glavo in mlademu možu se je zdelo, da gleda nanj kakor vprašujoče. In spomnil se je, da je hotel začeti pravzaprav drugače. In zopet se je poklonil, globokeje kakor poprej in je rekel s sigurnim glasom:

»Imenujem se Frančišek Vejvara, milostljiva gospa, sem konceptni praktikant pri magistratu kraljevega glavnega mesta Prage.«

To je bil polni, slavnostni, takozvani velik naslov mladega moža. Navadno — in posebno v moški

vaških zadev. Ker ni bilo pričakovati takega glasovanja, je dr. Ploj dopoldne opravil omenjene obravnave in šel še le popoldne k seji.

KONSOLIDIRANJE JUGOSLOVANSKIH POSLANCEV.

Ljubljanski »Slovenec« poroča, da je stavil »Slovenski klub« »Zvezi južnih Slovanov« konkretne predloge za »krepko enotno organizacijo jugoslovanskih poslancev«. Ustvaril bi se naj namreč enoten klub, kateremu bi baje načeloval dr. Ivčević, podpredsednika bi pa bila dr. Ploj in dr. Šusteršič. Mi ostanemo pri teh vesteh, kolikor si tudi želimo ednosti jugoslovanskih poslancev, mirni in hladni, kajti karkoli so še nasvetovali in storili naši klerikalci, je bilo vse preračunjeno v njihovo korist in ne v korist naroda. Mi vzdržujemo v popolnem obsegu svoje pomisleke proti enotnemu jugoslovanskemu klubu. Veselilo nas bode, ako ne bomo imeli prav. —

VELIKANSKI BOJ MED DELODAJALCI IN DELOJEMALCI V NEMČIJI.

Zadnje dni minolega tedna so odpustili zidarji mojstri in stavbarji v Nemčiji skoraj četrto milijona delavcev. Konflikt med zidarji in stavbarji v Nemčiji je že starejšega datuma in se je zadnja leta večkrat ponavljal: sedaj ga hočete obe stranki izvesti do konca. V Berlinu se bode vršilo te dni posvetovanje zveze nemških delodajalcev, v kateri se bode sklepalo o podpori za prizadete podjetnike; nekateri socialistični listi vedo povedati, da se je že dovolilo od skupine premožarskih baronov na Porenškem 3 milijone mark. Oni zidarji, ki še niso izključeni, delajo dalje ali morajo podpirati svoje tovariše, ki so brez dela. Lani velikanski enak boj na Švedskem, letos v Nemčiji — bližamo se novim dobam socialnega razvoja. To izključenje bode imelo politično to posledico, da bode znova zdatno narastlo število socialističnih glasov.

FALLIERES V RIMU.

Potrjuje se sedaj novica, da pojde predsednik francoske republike vendarle 1. 1911 v Rim. Francoski oficijozni so do sedaj to vest trdovratno tajili.

ANEKSIJA KOREJE.

»Morning Post« poroča iz Koreje: Japonski general, rezident v Seulu, general Sone je odstopil zaradi diferenc, ki so nastale med njim in Katsurovim kabinetom glede politike na Koreji. Katsura hoče doseči popolno aneksijo dežele.

Dnevna kronika.

a Izum Slovenca. Godbeni strokovnjaki vseh narodov so se leta in leta trudili, kako bi dosegli mehanično sviranje na godala, ki bi se ne razločevalo od naravnega. Izdelali so različne loke iz vseh mogočih sestavin. Naenkrat pa je počil glas, da je neki Bajde izumil krožni lok, napravljen iz lesa, ki ima na notranjem obodu pritrjeno pravo žimo, umetno vezeno na obodu. Ton, ki ga izvablja ta lok, je popolnoma gladek. Izum je vzbudil velikansko senzacijo in tovarna Hupfeld v Lipsiji je kupila izum ter prodaja inštrumente po 12.000 kron. Bajde in njegovi sinovi pa niso mirovali in tuhtali dalje, kako bi bilo možno izvajati glasbo na godala z običajnim in ne krožnim lokom mehanično. Izum se je posrečil sinu Ludoviku. Iznajda je genijalna in ima prihodnost. Pripravljen je že patent. In sedaj: Bajdeti so Slovenci. Pred leti so morali v Nemčijo, ker v domovini niso našli poslušnih ušes za svoje načrte, t. j. oseb ali zavodov, ki bi njihovo delo financirali. Zato so morali svoj prvi izum prodati nemški tovarni, ki se je do danes že obogatila. Ali bo tudi z novim izumom enako? Bomo videli!

Štajerske novice.

Mladinski shod v Gornjemgradu se je včeraj jako lepo obnesel. Udeležilo se ga je do 100 fantov in deklet. Navzoči so bili tudi vsi tržaški ugledni veljaki. Predsedoval je tov. Matjaž. O ciljih in name-

nih napredne mladinske organizacije so govorili tovarjši Ferlež, Černevshek in Kunej. Shoda se je udeležil tudi g. dež. posl. dr. Kukovec, ki je pozdravljal napredno mladinsko gibanje ter potem poročal o delovanju deželnega zbora. (Glej uvodnik!) Poročal je nadalje o predlogi zgradbe gornjegrajske železnice. Potrebo železnice pripoznavajo vsi odločilni faktorji, a izgovarjajo se na slabšo finančno stanje dežele. G. načelnik okr. zastopa Šarb se zahvali gosp. poslancu za njegov trud v zadevi železnice ter ga prosi, da še nadalje zasleduje in deluje na uresničenju zgradbe prepotrebne železnice. Nato je govoril g. Presešek o pačenju slovenskega jezika s tujkami ter pozival mladino na odpravo te navade. Končno se zahvali g. dr. Konečnik vsem govornikom, posebno še dež. posl. dr. Kukovcu, za lepe besede ter pozove navzoče k nadaljnjemu vstrajnemu delu, na kar je zaključil predsednik 2 uri trajajoče zborovanje.

a Shod v Šikoljah pri Pragarskem. Včeraj se je vršil politično-gospodarski shod v Šikoljah v prostorih gospe Mohorkove, na katerem sta govorila gg. urednik Lešničar in potov. učitelj Zadržne Zveze M. Stibler. G. Lešničar je podal pregledno sliko o najvažnejših zadevah, ki so se dosedaj razpravljale v novem ljudskem parlamentu in se tičejo v prvi vrsti kmečkega ljudstva. Dokazal je, kako so klerikalci ogoljufali in izdali svoje volilce pri ogrski nagodbi, kako protiljudsko stališče so zavzeli glede splošne draginje, nadalje kako so varali naše kmete glede starostnega zavarovanja. Ker imamo slabe skušnje s klerikalnimi širokoustnimi politiki v državnem zboru, nas tudi napolnjuje resna skrb, kaj bode s klerikalno obstrukcijo v štaj. deželnem zboru. Bati se je treba, da ne bi klerikalci za kake malenkostne napitnine mirne duše prodali življenjskih interesov spodnještajerskih Slovencev. Klerikalec proda vragu za eno krono dušo; kranjski klerikalci priporočajo danes za denar najmočnejšo oporo kranjskega nemštva, šparkaso v Ljubljani. In nič boljše ni z našim duhovništvom celo v domačih zadevah. Toda ljudstvo že spregleduje in vera je padla silno v ceni. Govornik je častital samostojnim, naprednim Šikolčanom na lepi zmagi pri obč. volitvah z željo, da bi se nova občina kar najlepše razvijala (burno odobravanje). G. Miloš Stibler je obširno govoril o lepih ciljih in praktični koristi kmečkih hranilnic in posojilnic ter priporočal navajanje k vsestranski štedljivosti. Opisal je tudi veliki dobiček, ki ga imajo kmetje od mlekarin in vabil k marljivemu pristopu k novoustanovljeni mlekarški zadrugi v Šikoljah. Domač in poljuden govor je napravil kar najlepši utis. G. Kitek iz Pragarskega je pojasnjeval delavsko stališče k socialnemu zavarovanju in sedanjo državno carinsko politiko. — Shoda se je udeležilo lepo število domačinov; predsedoval je g. župan Janez Kušar. Zborovanje je poteklo v najlepšem miru.

a Stališče narodne stranke k obstrukciji v štajerskem deželnem zboru je zavzel včeraj na shodu v Gornjemgradu g. dr. Vek. Kukovec. Opozarjamo somišljenike na naš uvodnik.

Jour-fix Narodne godbe v Celju, ki se je vršil v soboto v spodnjih prostorih v Narodnem domu, nam je prav živo pokazal, kako izvrstno se je razvila in je napredovala Narodna godba. Neumorno je svirala do polnoči s kratkimi presledki skoraj izključno nove komade in žela po vsakem obilo aplavza. Lahko trdimo, da je Narodna godba sedaj tako dobra, točna in sigurna, kakor še ni bila nikdar in da nam nikdar več ne bode treba naročati si tujih godb. Pred vsem je to zahvaliti izvrstnemu novemu kapelniku, opozarjati pa moramo tudi na zasluge delavnega upraviteljstva. Želeti je le, da bi naše občinstvo godbo

tudi prav pridno podpiralo in posečalo v obilnem številu vse njene prireditve. V soboto smo pogrešali marsikatero rodbino in mnogo posameznikov. Razpoloženje je bilo najboljše. Godbeno društvo namerava godbene večere brez vstopnine redno vpeljati in se bodo vršili po dvakrat na mesec v narodnih gostilnah. Dan in kraj se vselej pravočasno naznani. Opozarjamo slednjič še, da sodeluje naša godba tudi pri predstavi »Na Osojah«, katero priredita podružnici CMD prihodnjo nedeljo v Narodnem domu. Naj že zaradi tega pride vsakdo, da spozna našo res izborno godbo.

Delajmo praktično za obmejno Slovenstvo! — Na oklic v vseh slovenskih časopisih, naj bi začeli Slovenci nakupovati in se naseljevati v obmejnih krajih, ni prišla niti ena resna ponudba. In vendar so vsa oglašena podjetja ne samo spekulativna, temveč popolnoma obrestonosna. Opozarjamo le na vile v znanem zdravilišču na Spod. Štajerskem, kjer bijejo Slovenci obupni boj za svoj obstanek, kjer je pri volitvah vsak košček zemlje odločilnega pomena. Mnogo premožnejših Slovencev, posebno iz Ljubljane, obiskuje poleti to kopališče ter izdaja za stanarino več, kakor jim bi nesel kapital, za katerega bi vilo kupili. Pa ako bi tudi sami katero poletje ne preživeli tam, lahko stanovanje oddajo tako drago, da jim v treh mesecih donasa nad 6% kapitala. Pri dveh vilah imajo slovenski kupci prednost za 4000 K. Toda vsled naše malomarnosti bo najbrže nakupil Nemec, ako se ne oglašijo Slovenci do 1. maja. — Istotako bi se lahko v Celovcu v hiši, ki je za zelo zmerno ceno (23.000 K) na prodaj, delala sijajna kupčija z vinom, posebno v steklenicah. Za lesne trgovce in gostilničarje je dobiti krasno posestvo v nekem trgu na slov. Koroškem. Plačati je takoj le 16.000 K. Glede opisanih in vseh že omenjenih posestev daje pojasnila potovalni učitelj Ante Beg v Ljubljani. Priložiti je znamko za odgovor.

Iz Podsrede. Predzadnjo nedeljo je imel naš g. kaplan Podpečan veseli dan. Povabil je namreč na južino poleg več svojih somišljenikov in somišljenic tudi občinske predstojnike vseh treh podsredskih občin. Na dnevnem redu je bila v prvi vrsti sladka starina in vsakovrstni prigrizki, v drugi vrsti pa protest proti pisavi »Narodnega lista« o naših dušnih pastirjih. (Glej 15. štev. »Sl. Gosp.«!) Mi si dovolimo vprašati p. n. gg. obč. predstojnike, kedaj so bile občinske seje, pri katerih so jih odborniki pooblastili podajati izjave v imenu vseh treh občin in vseh občanov, ter kje so tisti zapisniki in sklepi? Dobrovemo, da take seje ni imela nobena občina, zato smo mnenja, da se je vršila v kaplaniji ta seja, pri kateri sta pa imela težko obložena miza in ženski spol glavno vlogo. Prepričani smo tudi, da so za širšo javnost take izjave, za katere je treba pridobivati podpise potom pijače in pojedine, — brezpomembne.

a Žalostna gostija. Minuli ponedeljek popoldne se je peljalo osem vozov svatov s poroke pri Sv. Juriju ob Ščavnici domu v Bolehnečice. Konji prvega voza so se pa splašili in padli z vozom in gosti vred v jark. Konji pri naslednjih vozovih so se tudi splašili in v kratkem času je bilo 6 vozov v jarku. Več gostov je dobilo lažje in težje poškodbe; pos. Franc Horvat si je dvakrat strl nogo, ker je prišel pod konje.

a Iz poštne službe. Imenovan je nižj. poštnega uradnika Adam Kozlik v Zid. mostu; povišan je uradnik J. Rodič v Celju.

a Pri današnjem naboru za mesto Celje je bilo 65 fantov, potrjenih je bilo 19, med njimi 9 Celjanov.

a Obsojena je bila posestnica Ana Krobath (ne Hrovat) iz Dogoš pod Mariborom radi prodajanja konjskih klobas za svinjske na 5 dni strogega zavora.

a V Rimskih toplicah dobijo orožniško ekapozituro za čas kopališke sezone.

družbi — se je predstavil kratko kot »magistratni praktikant.« Ali vselej, kadar je izgovoril te dve besedi, se mu zdelo neizrečeno gluho, jalovo, brezvočno, kakor bi podrgnil s ščetjo po tleh — skozi eno uho noter, skozi drugo ven — nič, popolnoma nič. In ako je hotel zato, da bi se njegova oseba vpoštevala, in ako je hotel, da bi si ga kdo zapomnil, je povedal svoj »veliki naslov«. O, to zveni popolnoma drugače: konceptni praktikant pri magistratu kraljevega glavnega mesta Prage! Ta svoj veliki naslov je imel Vejvara tudi pri obiskih.

In ko je mladenič to spregovoril, je bistro pogledala nanj gospodična Pepica. Ve torej, s kom je plesala, in dobro je, da to ve. Takoj ji je njen prvi plesalec postal bolj znan. In rekel je prej mami, da »pleše gospodična tako lahko« — ah, saj on tudi — on tudi! Takorekoč drsal se je po podlagi, niti slišati ga ni bilo...

Gospa Kondelikova je zopet pomikala z glavo in še bolj prijazno kot prvič. In je rekla zelo vljudno: »Veseli me, mili gospod...!«

In Pepica je bila na tihem tako hvaležna materi za te štiri besede. Zakaj tudi njo je to veselilo.

Gospod Vejvara se je med tem priporočil in se oddaljil. In Pepica mu je sledila z očmi, dokler ni izginil za zaveso, delala se je, kakor da nima druge skrbi, kot da se pahlja s pahljačo.

»To mora biti nekak pošten mladenič«, je vganila gospa Kondelikova. »In maniro pozna — vsak

se ne predstavi. Samo tako popadejo dekleta in ga zopet postavijo, odkoder so ga vzeli in gredo.«

Čez nekaj časa se je obrnila h hčeri:

»Ali te ni precej utrudil, Pepica? Bilo je to vendar preveč dolgo — in veš — pravzaprav se to ne poda dobro, ako pleše dekle z enim plesalcem celi komad — in pa še cel primeček... Saj zato si tukaj, da bi se naplesala — ampak ostali so menjavali — in takole v enem komadu je to malo familijsko...«

»No, če me ni pustil, mamica...« je odgovarjala nasmelo Pepica.

»Dobro, dobro — Pepica, jaz ničesar ne rečem; ampak dekle se mora samo zahvaliti: odpustite, sem trudna, dovolite — malo si oddahnem — vidiš, tako. In posediš in pride drug — in tako dalje. Saj on ne bi bil razžaljen, in če si dobro plesala z njim, bi prišel zopet...«

Za zaveso v predsobi so se sprehajali v tem trenutku ne samo častni člani, ampak tudi navadni Nagelji, utrjeni, ugnani od prvega plesa, tako da se je kar iz njih kadilo, kakor iz tekačev pri dirki na Kraljevem travniku, otirali so si skrbno čelo, obličje in vrat, tako da so morali robce ožemati, in ko so se sprehajali, so govorili:

»Danes imamo soparen dan...! To je deklet, pri moji veri...! Na vsakega izmed nas pridejo pri vsakem plesu najmanj štiri —«

— in pri kvadrilih in besedah da bi te uvaževali, sicer jim srce počí...«

V tem trenutku je prišel gospod Vejvara iz dvorane.

Predsednik Nageljev ga je jezen poklical, brž ko ga je ugledal.

»Slišiš, ti, — Vejvara — to danes ne gre, da bi se prilepil na eno gospico — in da bi potem plesala cele komade kakor dvojčka! In drugih sedeminšedeset procentov da bi sedelo —«

»Ampak gospodje —« se je skušal Vejvara braniti.

»No, ne gre to!« je tiščal predsednik. »Kdo pa bode plesal z vsemi ostalimi —!«

»Ampak oprostite, gospodje«, je nadaljeval Vejvara svoj pretrgani obrambni govor, »jaz vendar nisem prišel na delo — jaz sem prišel k zabavi in plačal sem svoj prispevek —«

»In mi nismo plačali?« je ugovarjal predsednik. »Vsi smo plačali — in še druge stroške smo imeli — kdo pa more za to, da so ostali, umazanci, ostali doma —«

»Vsak delaj z največjo slastjo na naroda zemlji dedinski!« je začel deklamirati mal, droben možiček z velikimi naočniki.

»Ne zlomite si jezika!« mu je zaklical neuljudno dolg plesalec, na katerega čelu se je širila prezgodnja planota. »Gospod Vejvara ima prav: Kaj smo prišli sem orat? Jaz hočem zabavo — in nobenega prisiljenega dela.«

(Dalje prihodajti.)

Sloviti „agrarec“ Braudais iz Marenberka, kateri s svojo učenostjo napada v nemških listih slovenski kmetijski zavod, je velenčeni gospod nadučitelj v Marenbergu Max Braudais, rojen na Dunaju l. 1870. Pač žalostno je, da ta nemški pedagog piše o slovenskih šolah take neumnosti, naj se raje briga za nemške šole in tam vtakne svoj kritični nos, vsaj jih ima na Štajerskem dovolj in pusti naj slovenske zavode v miru. Slovenski učitelji bodo že sami skrbeli za svoje šole in zavode, vsaj v izobraženosti gotovo dosegajo nemške pedagoge. Pač žalostno je, da imajo nemški učitelji take pojme o slovenskih šolah!

v Velikodušen dar za Sokolski dom v Brežicah. G. Ivan Grobnušek, mesar in gostilničar v Brežicah, je podaril za stavbo Sokolskega doma v Brežicah 30.000 zidne opeke. Darovatelju izrekajo brežiški in vsi posavski Slovenci najiskrenejšo zahvalo za velikodušni dar in upajo da bo blagi dobrotnik našel obilo posnemovalcev v celem brežiškem okraju in tudi v vseh drugih delih slovenske Štajerske. Živel darovalec in živeli posnemovalci!

v Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo ne priredi 5. maja izlet v Loko, ampak se pridruži isti dan bratskem celjskem društvu v Št. Jurji, katero obhaja svojo štiridesetletnico. Vspored se bo pravočasno objavil. Polnošteviline vdeležbe našega društva se nadeja T. Kurbus t. č. predsednik.

v Ustrelil se je v Ljubljani 25 letni topničar M. Ješe iz Zagorja. Vzrok je baje to, da bi moral vsled kazni 5 mesecev dalje služiti.

v Svarimo pred izseljevanjem v Brazilijo. Tam niso sedaj v nobenem oziru povoljni pogoji za izseljence.

v Dr. Benkovič zopet zavozil. Znano je, da je dr. Benkovič iz užaljenosti, ker ni bil izvoljen v žel. odbor v Brežicah, ustanovil v Krškem poseben odbor. V imenu tega je prosil dovoljenja za tehnična predpisa za lokalno železnico iz Mestinja čez Podčetrtek, Kozje, Podsredo, Št. Peter in Globoko v Brežice ter odtam čez Mrtvice, Sv. Jakob, Stranje, Belocerkev, Bučno vas v Novomesto. — Kakor je poročala 7. tm. uradna „Laibacher Zeit.“, je žel. ministerstvo to dovoljenje tudi dalo. Ker pa v načrtu manjkajo najvažnejše občine krške doline in kostanjeviškega okraja, se je ljudstva polotilo silno razburjenje, in za predzadnjo nedeljo je bil sklican v Kostanjevico ljudski shod, da se stvar pojasni. Povabljeni so bili dež. glavar pl Šuklje, in poslanci Dular, dr. Hočevar, Višnikar in dr. Oražen. Šuklje in Dular (klerikalca) nista prišla, niti se opravičila, prišla sta pa dr. Hočevar in dr. Oražen. Zanimivo je, kar je povedal na shodu, ki se ga je v kljub slabemu vremenu udeležilo do 500 ljudi, dr. Hočevar: Da je namreč sestavil in vložil prošnjo za to predkoncesijo dr. Benkovič sam, ne da bi se bil prej z njim, ki je tudi član krškega odbora, kaj dogovoril. Zato so bili v prošnji izpuščeni najobljubenejši kraji krške doline. Dalje pa, da je dr. Benkovič na dotično prošnjo podpisal tudi ime dr. Hočevarja brez vednosti in privoljenja slednjega. — Ljudstvo je bilo skrajno ogorčeno nad postopanjem klerikalcev in je z glasnimi medklici razburjenja kazalo, da je sito večnih obljub. Zborovalci so sprejeli resolucije, v katerih odločno pozivljejo dr. Hočevarja, naj prekliče skupno z sointeresi pri ministerstvu dovoljeno predkoncesijo ter izposluje novo, in naj spravi v sklad delovanje brežiškega in krškega lokalnega žel. odbora. — Na tem dejstvu zopet jasno vidi vsakdo, s kako površnostjo, da ne rečemo zločinsko brezvestnostjo rešujejo klerikalni politiki najvitalnejše zadeve slovenskega ljudstva.

v Umrl je dne 14. tm. g. Jakob Pokrivač, po domače „Habak“, posestnik v Gomili pri Središču. Z njim je prominul mož stare slovenske korenine, katerega je dičil jeklen značaj. Bil je nad 40 let ud krajnega šolskega sveta pri Sv. Bolfenku in mnogo let tudi njegov načelnik. Gojil je izvanredno ljubav do šolske mladine in bil veliki prijatelj šole in napredka. O življenju in zaslugah tega odličnega kmeta bomo še pozneje pozneje poročali. Naj mu bo zemlja lahka!

v Iz politične službe. Prestavljen je okrajni komisar dr. Nengebauer iz Ptuja v Maribor; tam prevzame začasno vodstvo okr. glavarstva. — Okr. komisar dr. Netoliczka je prestavljen iz Maribora v Ptuj.

v Opozarjamo pristojne oblasti na hujska- jočo in Slovence žalečo pisavo tukajšnje „vahtarice“ proti nameravanemu sokolskemu zletu v Celje. Hočemo namreč konstatirati, da hujska k nemirom

in izgredom edinolo uradno glasilo celjskega magistrata.

Društvene vesti.

Občni zbor Ciril-Metodove podružnice za Limbuš in okolico se vrši v nedeljo 24. aprila 1910 ob pol 9 popoldne v posojilniški sobi v Limbušu s tem vsporedom: 1. Poročilo blagajnika. 2. Volitve 3. Predlogi.

v „Sava“ društvo svobod. slov. akad. na Dunaju, ima svoj II. redni občni zbor dne 22. aprila v prostorih restavr. Krantstoffel, I. Universitätsstr. 9. Vspored običajni. Začetek ob 8. uri zvečer — Svobodomiselni slovanski gostje dobrodošli.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

IZ „SLOVANSKE JEDNOTE“.

Olomuc, 17. aprila. Dr. Hrubanovo glasilo poroča iz Dunaja: Minister predsednik se je odločil svoj načrt (?) uresničiti in napraviti »Slovanski jednoti« konkretne predloge, ki bi ji naj omogočili vstop v vladno večino, ako bi jih sprejela. Pripravljeni smo tedaj lahko na zelo važna posvetovanja Slovanske jednote.

POLJSKA LJUDSKA STRANKA.

Krakov, 17. aprila. Nadzorstvo poljske ljudske stranke je imelo pod predsedstvom posl. Stapińskega danes sejo, katere so se udeležili vsi strankini državni in deželni poslanci. Po obširnem političnem referatu se je sklenilo izdelati reorganizacijski načrt za stranko in ga predložiti prih. seji nadzorstva, ki se vrši dne 1. maja v Tarnowu.

UPOR V SEVERNI ALBANIJI.

Solun, 17. aprila. Poročila o popolnem pomirjenju upora v severni Albaniji so prezigodnja. Iz glavnega tabora se je zvedelo, da se uporni Arnauti zbirajo okrog Djakova in pripravljajo na boj. Celotne izgube Arnautov znašajo doslej 230 mrtvih in 60 ranjenih.

Carigrad, 18. aprila. Okrog Prištine in Ipeka je že postalo mirneje; vojna sodišča so pričela svoje delo. Turška vlada obljublja Arnautom celo vrsto preuredb: kredite za gradnjo cest in potov, šole, sodnije in zemljiški kataster. Vlada misli vbodoče prepovedati nošnje orožja. Višji poveljnik turških čet je došel v Prištino.

Carigrad, 18. aprila. V Monastiru se je vršil kongres Albancev, na katerem se je sklenilo zahtevati od vlade, da prizna latinsko abecedo za Albance in da se naj grški klerus ne vmešuje v zadeve arnautskih šol.

Berlin, 18. aprila. Tu odločno dementirajo vesti nekaterih pariških listov, da bi avstrijska vlada z agenti in denarjem našuntala Arnaute k vstaji.

ROOSEVELT V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 18. aprila. Roosevelt je došel sem včeraj ob 9. uri zvečer. Na kolodvoru ga je pričakovala velikanska množica ljudi in ga je navdušeno pozdravljala s »hurra« in »eljen« klici.

Budimpešta, 18. aprila. Danes dopoldne si je ogledal Roosevelt mesto in muzeje. Ob 12. uri mu je izročil grof Apponyi v parlamentu posebno adresno.

NEMIRI NA KITAJSKEM.

Hontau, 18. aprila. Tu gore vse hiše, ki so last inozemcev, izvzemši angleški konzulat. Govori se, da je guverner umorjen, najbrž pa se je skril. Vlada je zapovedala, da se morajo vsi misijoni v celi pokrajini sprazniti. Bati se je splošnega vstanka; vlada pravi, da ne more varovati tujcev. — Tukajšnji katoliški misijon je požgan. V mestu je na tisoče roparjev in požigalcev.

NADOMESTNE VOLITVE V GORIŠKI DEŽ. ZBOR.

Gorica, 18. aprila. Pri nadomestnih deželnozbornskih volitvah v skupini slovenskih trgov je izvoljen slovenski naprednjak Andrej Gabršček s 342 od 515 oddanih veljavnih glasov.

TURČIJA IN BULGARIJA.

Carigrad, 17. aprila. Kakor poroča »Ikdam«, je izročila bulgarska vlada Turčiji načrt reglementa za mejno službo. Tekom južne bulgarske meje bi se naj ustvaril neutralen pas, po katerem bi smeli hoditi vojniki obeh narodnosti le neoboroženi.

STRELA UDARILA V ZRAKOPLOV.

Lipsko, 18. aprila. Zrakoplov »Delitsch«, kateri je nastopil v soboto večer v Bitterfeldu ponočno vožnjo, je zašel blizu Reichensachsena v nevihto. Udarila je vanj strela in ubila vse štiri potnike. Vsled bliska je eksplodiral plin in vrgel ladjico s strašno silo na zemljo. Nesreča se je zgodila okrog 1 ure po noči. Mrtveci so strašno razmesarjeni; jeden je bil z glavo zarit v zemljo.

NEVIHTA. — POŽAR.

London, 17. aprila. Danes se je vžil na mesto silen dež, kateri je preplaval mnoge ulice s celo povodnjo in ustavil na mnogih mestih promet cestne železnice. Strela je udarila na več mestih, užgalo se je samo na enem. Tudi po deželi je divjala huda nevihta.

Beligrad, 18. aprila. V soboto ponoči je zgorelo skladišče belgrajske tovarne za sladkor z 90 vagoni rafiniranega sladkorja. Škoda se ceni na 600.000 dinarjev in je pokrita z zavarovalnino. Tovarno ima neka nemška družba iz Reznega.

DRŽ. POSL. KRAMAR — BOLAN.

Praga, 18. aprila. Češki listi poročajo, da je poslanec dr. Kramar zbolel v Napulju, kjer se sedaj mudi, na svoji stari srčni bolezni.

IZ PARLAMENTA.

Dunaj, 18. aprila. Danes ob 3. uri pop. se vrši seja proračunskega odseka. Nadaljuje se debata o posojilni predlogi.

Po svetu.

a Hospital za otroke — zločince bodo ustanovili v New Yorku. Določen bo za otroke, pri katerih mladostno sodišče spozna, da imajo duševne ali telesne defekte, ki vplivajo na njihova dejanja.

a Nenavaden slučaj se je zgodil v Perbeti na Ogrskem. Žena vaškega sodnika Jakoba je v kurniku baš hranila kokoši; na steni je visela puška. Petelin je sprhtal s perotnicami, zadel pri tem ob »petelina« na puški, ki se je sprožila in žensko je zadel strel ter jo smrtno ranil. V bolnišnici je umrla.

a „Haremske dame“, ki sultana Abdal-Hamida nikoli videti niso, je izgnala nemška vlada z njihovima impresarijema vred. Vodila sta jih Oger Sarkony in Francoz Bertrand.

v Proces proti Tarnowski se je začel sukati v tej smeri, da bo najbrž Tarnowska oproščena. Izjave psihijatričnih strokovnjakov so take, da se človeku zdi, kakor da se je v Tarnowsko vse zaljubilo. Tako je n. pr. profesor Morselli po svoji izpovedbi opozoril na §§ 46. in 47. italj. kaz. zak. ki določa, da je kdo za dejanja, storjena v delu ali popolni duševni bolezni, odgovoren le deloma ali pa sploh ne. Splošno mnenje je, da bo proces končan v kakih 8 do 10 dneh.

v Zblaznela je babica vladajočega portugalskega kralja. Prizor, ko so prinesli umorjenega kralja (njenega sina) in kraljeviča v palačo, jo je tako pretresel, da se ji je omračil duh. Na sprehodih, pri jedi in drugače se vedno pogovarja s pokojnima, kakor bi sedela ob njeni strani. Ponoči hodi po palači semintja in se pogovarja z mrtvima.

v Zverska žena. V vasi Neuhäusel v Westerlandu je žena tamošnjega peka nekega dne moža, ki je bil slaboumen, polila s petrolejem in ga s pomočjo nekega pomočnika porinila v žarečo peč. Na krič nesrečneža so prihiteli sosede in ga rešili. Zverini so zaprli.

Miljon za zapuščene ženske. Amerikanka Rusel je darovala milijon dolarjev za ženski dom, v katerem bi se sprejemale žene, ki so jih možje brez vse pomoči zapustili, oziroma žene, ki so morale moše vsled njih ravnanja z njimi zapustiti.

v Ob Binkošti se vrši na Dunaju prvi vseavstrijski esperantski dan. Ker je takrat že otvorena mednarodna lovska razstava, pride ta čas mogoče tudi kateri slovenski eksperimentist na Dunaj. Ta naj ne zamudi prike, obiskati esp. dan, da bo videl, kako zmaguje naša ideja. Natančnejša pojasnila daje radevolje Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Štaj.

Narodni gospodar.

Petrolejska industrija.

Petrolejska kriza je zopet prišla na stopnjo, ki zahteva posredovanje države za ureditev zadeve. Težišče vprašanja je sedaj preloženo od producentov robe na rafinerije.

V informacijo naj služi ta-le strokovni pregled celega vprašanja: Prebivalstvo avstrijsko-ogerske velesile porabi na leto okoli 30.000 cistren (po 100 q) svetilnega petroleja, za izdelovanje katerega se rabi do 66.000 cistren surovega blaga. Produkcija robe je znašala leta 1908 175.000 l. 1909. 215.000 cistren. Že od leta 1903 pa se pojavlja nadprodukcija robe, ki je v poslednjih letih še grozotno narasla.

Nastala je potreba petrolej izvažati, izlasti v nemško cesarstvo, ki rabi na leto krog 100.000 cistren petroleja (l. 1908 102.000. l. 1909 95.000). To potrebo je avstrijski izvoz kril leta 1909 samo s 15.700 cisternami. Celotni izvoz petroleja iz Avstroogrske je pa leta 1909. znašal 29.000 cistren, kar odgovarja skoro 64.000 cisternam surove robe.

Predelalo se je torej l. 1909 v petrolej do 130.000 cistren robe, produciralo pa se je 215.000 cistren. Nadprodukcija robe je sedaj povzročila, da je padlo obrestovanje, ki je daval kruha tisočem delavcem, porabljalo letno za 11 milijonov materiala največ cevi za dviganje in produciralo za 40 milijonov robe. Cena robe je padla lani na K — 70 za 100 kg. a dvigalnim obratu je grozil propad. Ta je vendar prišla država na pomoč, deloma s tem, da je uredila shrambe za surovo blago, ki je bilo odveč, deloma z uvedenjem kurjenja s petrolejem na železnicah, za katere je nakupila za dobo bližnjih petih let 150.000 cistren robe. Tako so se razmere med dvigali pridrugačile, a cena je poskočila za K 2 do 250.

Na to je še veliko večji in važnejši nered nastal v rafinerijski obrti. Rafinerija je zadela v svoji inozemski trgovini na tekmovalje ameriške Standard Oil Company, ki je kmalu obvladala vsa

svetovna tržišča s svojo polmilijardno glavnico in z brezobzirno politiko. Standard Oil Company je zadela avstrijsko obrt v živo. V domačem konzumu je uredila dve rafineriji in sicer v Dziedzicah in v Almas Fizit; tiste ste potisnili domačo ceno izdelkom pod proizvajalno ceno, istodobno pa z velikimi nakupi pouzročili zvišanje surovinskih cen. Danes se ponuja rafinirani petrolej „Kolin“ v cisterni po K 18'50 100 kilogramov; če odštejemo davek K 13'— in dovoznino K 3'50, ostaja za rafinerijo čista cena K 2'— za 100 kg. gotovega izdelka.

Dolžnost države, da zdatno priskoči na pomoč rafinerski obrti, je razvidna iz troje vzrokov: 1. Rafinerska obrt znači investicijo 120 milijonov. 2. Izvozna vrednost te obrti je leta 1909 znašala 37 milijonov. 3. Če podleže domača obrt v boju s S. O. C. in če razširi ona svoj svetovni monopol tudi k nam, plača vojne izgube domači konzument, ki mu bodo diktirane brezobzirne cene in bo moral poravnati škodo, katero bo trpela obrt radi omejitve izvoza.

Naravni prihranek leži v vravnanju domače cene petroleja v soglasju s celotno izvozno vrednoto. Čim večji je naš izvoz, tem ceneje lahko prodajajo rafinerije tudi doma, ker nadprodukcija robe zagotavlja nizko ceno surovine.

Vprašanje jo možno rešiti z državnim monopolizovanjem obrti. V tem oziru pa nima vzdržanje domačih cen nikakih težav, ampak trgovski boj za inozemska tržišča prevzame država na se in tako trgovska investicija ne more biti oškodovana.

Če si predstavimo na jedni strani S. O. C., ki znači z J. D. Rockefellerjem na čelu klasičen primer trgovskega veleuma, koji je zmagoslavno užugal rusko in istočnoindijsko petrolejsko obrt in ki dnevno iznenadja svet z novimi obrati in trgovskimi zvijačami, na drugi strani pa obični birokratski sestav hiperpapične agende, potem moramo s strahom čakati na posledico tega vsega, na izgubo inozemskih tržišč in na silno zvišanje cen doma, kar je z onim v zvezi.

Kot drugo sredstvo so predlagali kontingentacijo zavodov, kar je pravzaprav nemoralno, ker je s tem konzument popolnoma izročen obrti. Ali predlagatelji v eni sapi tudi pristavljajo, da bi morale teke regulacije ščititi konzumenta. Z drugimi besedami rečeno bi morala država razven kontingenta določati tudi ceno. V tem je pa tudi slaba stran predloge. Domača cena izdelka je pač čisto naravno odvisna le od večine izvoza.

Tu se je pa bati, da bi rafinerije pri svojem izvažanju privolile naravnost v konzumentovo izgubo, kajti nazadostna domača poraba in dobiček bi prisilila rafinerije, še bolj intenzivno izvažati, kar bi državo bogatilo.

S tem prehajamo k najenostavnejšemu rešenju vprašanja: zvišanje konzumnega davka in uvedbe izvoznih premij.

Današnja cena petrolejska ne odgovarja niti izdelovalnim pogojem niti vrednosti izdelka z ozirom na druga svetila, ki jih rabimo. Če še nadalje uvažimo, da je ceno tega izdelka povzročila trgovina, katera ima edini namen vse podražiti, pa res ne vemo, če ima kečo vzroka, da bi se protivil volji države, ki bi morda hotela sama vravnati ceno ter ščititi konzumenta pred slabimi posledicami. Nikdo seveda ne more zahtevati, da bi se mu prodaval liter petroleja po 20 vinarjev, ker potem bi se hitro uničila tudi obrt, ki živi toliko delavcev in uradnikov, kateri so sami konzumenti.

Z zvišanjem konzumnega davka za K 10'— na 100 kg, bi se dosegla cena petroleja K 35'— za 100 kg z vračunjeno vožnjo na Slovensko. To bi bila drugimi svetilom primerna cena in krog 10 kron nižja nego kartelova.

Država bi pridobila na tak način letnih 30 milijonov na izvoznih premijah, kar bi zadostovalo, da bi mogle rafinerije nastopiti tudi na tržiščih izven države proti S. O. C., izlasti pri kontingentaciji izvoza.

Ker radi sedanjih razmer pri cenah prodajajo rafinerije sli za izdelovalno ceno, ali pa celo v malo izgubo, je letno zvišanje dobička za 30 milijonov in enkratna investicija 120 milijonov popolnoma dovolj, da se industriji pomaga na noge. Sestav izvoznih premij je porok, da vrednost izvoza ne bode padla. In vendar bi to državne režije nič ne obtežilo, ker obdačenje in državna kontrola se že itak zvišuje.

V slučaju, da bi S. O. C. po zvišanju konzumnega davka svojo politiko in bi hotela cene še zvišati, da izzove nezadovoljnost, je v rokah ostalih rafinerij, da jej sledijo, in dovedejo petrolejsko trgovino tje, kjer je danes. Toliko pa je gotovo, da se sestav izvoznih premij v obrambo industrije naglo in varno uvesti.

Dr. F. Sch

Loterijske številke.

Gradec, dne 16. aprila 1910: 9, 59, 47, 27, 73.
Dunaj, " " " " 59, 11, 38, 3, 54.

Trgovski učenec

zdrav in krepak, z dobrimi šolskimi spričevali, se sprejme v večjo trgovino špicerije v Ljubljani. Pismene poudbe je poslati v kuvertu, naslovljenem na upravnitvo „Narodnega Dnevnika“ v Celju z dostavkom „Trgovski učenec“. 257 3-3

Po prav ugodni ceni se prodaja iz proste roke lepa in v jako dobrem stanju

hiša z vrtom

ter dobro obiskovana gostilna, tobakarna in prodajalna mešanega blaga in žganih pijač. Leži ob državni cesti, 10 minut oddaljena od železniške postaje na Tolminskem. Natančnejša pojasnila daje lastnik **Ivan Pipa, Bača pri Sv. Luciji.** 261 3-2

Nihče več ne godrnja
Čez slabosti in težave,
Ako

spozna,
ki drži želodce zdrave!

Najboljše krepčilo želodca!
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2'40.
Kabinetna kakovost " " 4'80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Ponaredbe kaznive. 34

Častna izjava

Alojzij Kristl, učitelj pri Sv. Barbari pri Vurbergu priznava s tem, in obžaluje, da je hudo žalil se svojim govorenjem Antonijo Slanetič rojeno v Banovcih, župnije Sv. Križa na Murskem polju, sedaj pri Sv. Barbari.

Obžaluje, da se je to neresnično žaljenje po zlobnih jezikih razneslo tudi po Murskem polju. Javno prekliče njemu podtaknjene besede.

Sv. Lenart, dne 14. aprila 1910.

Alojzij Kristl.

268 1

Predno si nabavite kak pisalni stroj, zahtevajte prospekt, brezplačno in brezobvezno razkazovanje stroja pri

Zvezni trgovini
V Celju.

Pisalni stroj z vidno pisavo
L. C. SMITH & BROS

ima: tečaj na kroglah pri vozu, tečaj na kroglah pri izseku, tečaj na kroglah pri tipkinem dvigalu.

Noben drug pisalni stroj nima teh eminentnih prednosti. Ta stroj je vspeh 20 letnih izkušenj v izdelovanju samopisnic. V najkrajšem času se je prodalo 100.000 teh strojev v popolno zadovoljnost odjemalcev, ki stavijo pri nakupu velike zahteve. Ako se mudite v Celju, ne zamudite prilike si ogledati ta najpopolnejši pisalni stroj.

Zahtevajte brezplačno razkazovanje stroja! — Zahtevajte prospekt!

10 letno funkcijsko jamstvo!

Tiskovine v moderni obliki so dandanes, kakor znano, potreba vsakega podjetja, ki hoče uspešno delovati, kajti tiskovine brez učinka romajo navadno vsled pomanjkanja časa neprečitane v koš. Sleherni, ki to upošteva in deluje dosledno v tem smislu, zamore vsak čas računati na dosežen uspeh, ker se prejemniku vsili nehote prepričanje, da deluje z vzornim podjetjem, katero se potruji v vsakem oziru izvršiti naročilo skrajno natančno in z namenu potrebnim učinkom. Zavod, ustrezajoč vsem zahtevam na polju moderne tiskarske tehnike je Zvezna tiskarna v Celju, Schillerjeva cesta šte. 3. — Založena z modernimi črkami in okraski, kakor tudi opremljena z brzotisknimi stroji najnovejše konstrukcije in zlagalnimi pristroji je v položaju v polni meri zadovoljiti svoje cenjene stranke. — Naročila izvršuje točno in solidno. — Cene nizke.

